

BALLA LÁSZLÓ

DOBSZÓLÓ

Az unalomig bravúrosan tudta már ezt a számot. Az unalomig, mert annyira benne volt már minden mozdulat az ujaiban, hogy semmi öröme nem volt a sima bőrfelületeknek ebben a négyperces örült ütemű csépelésében. Pedig igen tekintélyes szakemberek nyilatkoztak erről a produkcióról a legelismerőben, csodálkozva mondogatták, hogy ezekkel az egyszerű eszközökkel milyen bámulatos hűséggel hozza ki a szám alapmotívumát. Igen tekintélyes szakemberek, olyanok is, akik nem szerették a dzsesszt, kicsit le is nézték.

Az unalomig bravúrosan tudta már ezt a számot. Oda se kellett nézni, tisztában volt vele, hogy a dirigens drámai mozdulattal int megálljt a többi hangszernek, őt meg szinte keresztülszúrja ebben a pillanatban a karmesteri pálcával: „Na most...”

Na most! Először pár pillanatnyi nyugodt pergetés, mintha lassú eső dobolna az ablaktáblán, azután hatalmas csapás a nagydobra, és most kezdődik a verők örült vitustánca. A keze majd kiszakad, a homlokán verejtek gyöngyözik a fizikai erőfeszítéstől, de az elméjét egyáltalán nem kell megerőltetnie, közben jóformán oda se figyel — az izmaiban van minden mozdulat.

Csend a nézőtéren. Németség. Álmélkodás. Ha valaki két dobütés kö-

zött leejtene egy gyufaszálat, meghallanák.

Egymást keresztezik a verők, mint egy tervrajzon valamely síkidom két oldala. A kettő közt egy darab a dob széléből. Szabályos körselet, a két dobverővel bezárt szög nagyságát jelzi. Ez most valamivel több a derékszögnél. Körülbelül száz-százöt fok.

A dob felülete már hatalmas tervrajz, valami épülő nagyszálló vagy hangversenyterem alaprajza, s ő egyre örültebb erővel csap bele. Szét akarja vérti, pozdorjává zúzni, megsemmisíteni. Ahogy ez a két dobverő megsemmisítette mindazokat a tervrajzokat, amelyeket ő azóta készített volna. Egy évet járt az építésmérnökre. A prof azt mondta egyszer: „Fiam, magának van fantáziája, még sokra viheti...” Nem vitte. Jött a háború. Mikor meg az átmeneti idők felfordulása után folytatni lehetett volna, ő bolond fejjel megnősült. Huszonegy éves volt.

Most azért jó lesz vigyázni, nehéz rész következik. Ettől az ütéstől nagyon függ az összhatás. Hú, mekkorát csapott! Csoda, hogy el nem repedt a bőr. A nézőtéren felszisszent valaki.

Ez az óriási csapás az akkori foglalkozásának szólt. Pfuj! Könyvelő lett. Könyvelő, s nem is valami komoly, nagy üzennél. Egy házkezeléségen. Tartozik—követel. Mindegy. Már gyerek is volt. El kellett tartatni a családot.

De mi értelme volt úgy sietni a nőszüléssel? Még ha legalább Valit vette volna el, akiért már négy-öt éve törte a nyavalya! Vali férjhez ment egy mérnökhöz. Egy kész elektromérnökhöz. És elköltöztek a városból. A férjét elhelyezték valami gigantikus elosztóállomást építeni a nemzetközi távvezetékhez. Őt azóta is mindig furcsa érzés fogja el, ha valahol a mezőn szembetalálja magát a távvezeték hatalmas vastra-

verzével. Úgy érzi, fenyegetően áll vele szemben. Ő a szemébe vágna: „Elvetted tőlem, pedig te csak akkor tűntél fel, két hónappal azelőtt, én meg már öt éve...” Ezt mondaná neki, de sosem meri. A toronymagas traverz fenyegetően mered rá, a porszemre, csak egy mozdulat, és mindjárt agyonsújtja az ezervoltjival...

Itt megint vigyázni kell. Egy, kettő, három... Három akkora csapás a nagydobra, hogy a traverz is megrepedne tőle, lekaszáltan hullana a lába elé.

Aztán emelkedett a ranglétrán. Főkönyvelő lett a házkezelőségen. Valakit fel kellett venni az ő régi helyére, s a vezető rábizta a választást: „Te fogsz dolgozni vele...”

Vagy öten-hatan is jöttek jelentkezni; a Vali húga is.

— De örülök, Marika, hogy maga is eljött...

Persze, őt választotta. Páratlanul izgalmas volt együtt dolgozni vele. Majdnem ugyanaz az arc, csak szökeben. Ugyanazok a mozdulatok.

Sokszor percekre abbahagyta a munkát, és Valit bámulta. Azaz de-hogy Valit — Marikát! Feltűnt ez persze a fiatalasszonynak is. Benne volt a játékban. Visszabámult rá.

Ő meg egészen véletlenül, szinte akaratan kívül került bele ebbe a szerelmi kapcsolatba. Hisz mindig Valit nézte Marikában, és nem is tudott soha igazán összeleplezni vele, zavarta, hogy szöke és hogy a Valiénál élesebb a hangja. Még túlságosan sokat panaszkodott. Részege férjére, aki keresetét az utolsó kopekig elveri, az egész család az asszony keserves kis fizetéséből él, pedig az anyja is velük van („Azért igazán törődhetne vele Vali is” — de ezeknél a szavaknál ő félrenézett, hogy Marika ne lássa: fáj neki, ha Valit bántják), még a férjének is ő vesz ruhát, ha már nagyon lerongyolódott. Most is pénz kellene erre, most meg arra... „Elvennem a

kasszából, majd visszateszem...” Neki is kellett a pénz. Ő is elvett.

Majdnem egyszerre pattant ki a sikkasztás meg a kapcsolata Marikával. Míg a börtönben volt, a felesége elvált tőle. Marikát csak jól összeverte a férje. Még neki állt feljebb, pedig ő aztán...

Mi ez? A karmester hadonászik valamit... Persze. Azért jobban oda kell figyelnie, itt halkabbra, nyugodtabbra kell fogni.

A börtönben kitanulta az üveges szakmát. Visszavették ugyanahhoz a házkezelőséghöz. Üvegesnek. Híres mester volt. Máshonnan is őt hívták a legbonyolultabb munkákhoz. S amikor rátette a vonalzót az üveglapra, úgy érezte, rajzlap van előtte, a gyémántot pedig úgy fogta, mint a tuskihúzó. És szeretett az épülőfélben levő házakban dolgozni. Ilyenkor magában utasításokat osztogatott a munkásoknak, gondolatban bírálta az építészeti megoldásokat.

A zenei pályája is pechesen indult. Börtön után — kellett valami feloldódás — gitározni kezdett. Mikor jelentkezett a műkedvelő zenekarba, azt mondták, gitáros már van, próbáljon meg dobolni. Elég nagy utálattal, de ráállt.

És most már nem is volt olyan hosszú az út az első fokozatú oklevélig a köztársasági szemlén, az első professzionális szerződésig. Ma biztosan sokan irigylik. Híres dzsesszdobos...

A karmester megint mérsékletre intette, de ő rá se hederített. Jobban tudja. És különben is, a kifesztett bőrnek most lakolnia kellett egy élet minden kudarcáért, minden álmom szertefoszlásáért. Nincs rajzasztal egy tervezőirodában. Nincs a család, a két gyerek, akit szeretett, és az asszony, akiért huszonegy éves fejjel odadobta a mérnökséget. És nincs Vali se. És Marika sincs, akiért odadobta a családját, de ő nem is volt, benne csak Valit látta... Nincs semmi más, csak ez a

feszülő bőrdarab meg a táncoló két verő, és a neve mellett ez a sallang: „fesztyáldíjas...” Nem büszke rá, nem szereti. Nem szereti a fekete körszakállát sem, de viselnie kell, miféle dobos volna ő anélkül. Nem szereti az aranypaszpólos szmokingot sem — szívesebben hordana fehér munkaköpenyt.

Most jött a finálé. A dobos most már igyekezett minden mellékgondolatot elhessegetni magától, itt azért koncentrálni kellett. És valami egészen más, egészen különös pergesébe kezdtek a verők.

Tompa robajlás a gran tamburón — robbantják a régi házat. Most hullik a téglá, hullik a törmelék — aprón, szaporán szórja a pergődob. Hatalmas munkagépek jönnek. És a nagyszállón sokasodnak az emeletek. Öt, tíz, tizenkettő, tizennégy. A dobosó egyre fékeveszettebb tempóban, a fül számára szinte már nyomon sem követhető ritmusban húzza feljebb és feljebb az impozáns toronyházat. Ezt az ütemet már ő is alig bírja idegekkel. Még egy pillanat, és megpattan ez az ér a homlokában. De ha megpattan, annál jobb, legalább vége ennek a rettenetes feszültségnek, legalább mindennek vége... S most hirtelen olyan ütést érez, amelyet ő mért az imént a majd elpattanó bőrre. Lehetséges? Hát ez volna az a város, ahol... Dehogy is! Biztosan nem Valit látja a második sor szélén. Mint annyiszor máskor, őt is úgy formálta meg a dobosó, mint imént a húszemeletes palotát. S az ál-Vali, akit csak a finálé önkívülete teremtett, mégis tüzei, erőt ad ennek a végső nagy spannoltságnak az elviseléséhez.

A karmester már leeresztette pálcáját. Ő is megkövülten áll, megbabonázva várja, hogy véget érjen a pillanat, amikor az egész teremben egyetlenegy szuggesztív erejű parancsoló hatalom van: a hangversenypalotát kis híján romba döntő dobosó.

Utolsó, hatalmas ütés. Vége.

A karmester beinti a szaxofont. Gondterhelten figyelmezteti: „Pianissimo...” Lassú, ernyedt feloldódás.

A dobos megbénultan ül a helyén — csak a szám végén megy majd ki, meghajolni, a dobogó szélére.

Addig — fáradtan, magába roskadva — azon töpreng, hogy a prof azt mondta annak idején az építészin: „Még sokra viheti...” Hát igaza lett volna? Úgy látszik, hogy mégis...

Bár nem a dzsesszdobosi sikereit tartja nagyra. Dehogy is! Csak azt, hogy a könyvelő, a börtöntöltelék, az üveges most mégis minden este palotát épít. Hol egy nagyszállót, hol egy főiskolát, hol egy kormány-székházat. És Valit is megteremti magának. Minden hangversenyen újra és újra.

De vége a számnak. A karmesteri pálcá hirtelen mozdulattal elvágja a zenét. A dobos már ott van a pódium szélén. Azt sem várják be, hogy meghajoljon. Dörögve csapódnak össze a tenyerek, dobognak a lábak, a közönség fiatalabbja üvölt.

S valami nagy dzsesszrajongó lehet a második sor szélén az a ciklámenruhás asszony is, aki az előbb egy pillanattal Vali volt.

Véresre tapsolja a kezét, és a szeméből furcsa fény árad a dobosra...

WINKELBAUER PÁL RAJZA